

Latweefchu Awifes.

Nr augstas Gewefchanas = Rummissiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 43. Zettortdeenâ 25tâ Otkobera 1828.

Felgawâ 23schâ Otkobera.

No Pehterburges ta preeziga sinna atnahkuffi, ka muhsu schehliga Keiserene Aleksandra Weodorowna no Odeffas pilsehtas pee melnas juhraſ, fur maſgaſchanas dehl scho wâſſaru uſturreja, 3schâ Otkobera deenâ ſweika un weſſela pahrbraukuffi, un ka pats muhsu ſchehligais Kungs un Keisers tanni 14tâ Otkobera, paſcha Keiserenes mahtes Marias Weodorownas dſimschanas deenâ, no ſaweem karraspehkeem, kaſ prett Turkeem karro, eekſch augſtas weſſelibas us Pehterburgu atkal pahrnahjis. Nr kahdu preeku un gawileſchanu ſchihſ wirſpilfehtas eedſihwotaji ſawu ſemneſtehwu prettim nehmuſchi, to uſtizziga pawalſtneeka firſd iffatram patſi iſteikſ. Deewſ lai palihdſ jo prohjam muhsu Keiseram un uſturr Winnu!

Wehl preekſch Winna nobraukſchanas muhsu drohſchi karrawihri to gauſchi ſtipru pilsehtu un ohſtu pee melnas juhraſ Warna tai 29tâ Septempera irr pahrrwarrejufchi, fur no 22,000 Turkuſaldateem, kaſ eefahkumâ tur raddahſ kad no muhsu karraspehka tappe eeflehgta, tiffkai 6000 bij pakkal paliffuſchi. Wehl zittâ weeta 26,000 Turki ar 30 diſchgabbaleem tanni 14tâ Septempera muhsu Generalam Geiſmar uſkritte, kam tiffkai 4200 ſaldati bija. Schiſ wiſſu deenu teem prettim turreja, kamehr nakſ mettehs, bet par nakſ ſchiſ drohſch Generalſ paſchu Turku lehgeri uſbruffe, un tâ breeſnigi tohs ſakawe, ka tiffkai 10,000 beſ karra eerohtſcheem tahlu ſtrehki iſmuffe un 24 karroguſ, 7 diſchgabbaluſ un pulku karra = un ehdamu leetas teem uſwarreta = jeem pamette, kaſ tiffkai 600 ſaldatuſ ſchinni kauſchanâ paſpehleja.

No Ribgas awiſehm laſſam, ka ſtipra wehtra, kaſ pehz nemittejamaſ lectuſ gaſſchanas

5tâ Otkobera pulkſten 7 ap wakkaru eefahze, leelu ſſahdi pa meſcheem, jumteem un ſehtahm, bet wiſſwairak wehl par uhdeni darrija, un uſ pilsehtas tiltu laiwaſ, balkuſ un malku uſmette un to ſalauſe, ka uhdenſ baſchâſ weetaſ par kraſtu gahjiſ un ka pee Leiſeſ ſtanſteſ, Leeluppeſ grihwes un pee Kalkaraga 6 kuggi ſtranſtejuſchi un ſadauſeti. Ir pee Rehwaſeſ (Dahnupilſ) ſchiſ ſtohrniſ leelu ſſahdi pee kuggeem darrijufi.

No Birſchu muſiſchâſ
tai 29tâ deenâ Septempera mehneſcha.

Muhsu jaunaſ ehrgelſ tappe eefwehtitaſ tai 10tâ deenâ Auguſta mehneſcha. Uk, kâ jauka irr wiſſu ſſanna! un taſ ſwehtas dſeeſmaſ baſnizâ muſſ taggadin jo ſwehtakaſ rahdaſ. Ekahde gan irr, ka muhsu ſintuſ gadduſ wezâ baſnizâ taſ ehrgelſ ne warreja iſhti kâ waijaga, uſ kohri ſſahdiht. Taſ ſſahw pee baſnizaſ durwin uſ grihdeem, kaſ pa 3 ſohleem pazelti irr; apkahrt irr gallerieſ taiſitaſ. Muſſ zerriba irr, jaunu, leelaku un muhretu baſnizu dabbut, tad arri ſawaſ ehrgelſ pahrzelfum uſ augſtaku weetu.

Wakkar nakſi weenſ gohbigſ ſaimneekſ no Birſchumuſiſchâſ walſtſ wehlu mahjaſ nonahjiſ, rijaſ zepli eelihde, fur jau daudſreif ſiltuna dehl bija gullejiſ. Bet ſchoreiſ karſtumuſ wehl ne bija iſdſiffiſ. Warr buht ka wiſſch eereibiſ buhdamaſ to eefahkumâ ne manniſa, bet pehz no kwehlu twaika pahrnemtſ ne warreja patſ iſliht. Winna kleeſſchanu ne weenſ ne dſirdeja, jo wiſſch weenſ patſ riâ bija. Tâ taſ nelaimigaiſ ſawu gallu atradde. Kad no rihta behrni nahze tehwu mefleht, tad tee to atradde

breesmigi iszeptu; weena kahja bija nokristusi
un galta bija no fauleem noht. *Uf*, zif abtri
un nejauschi zilweks warr sawu nahwi dabbuht!

L

Leels baideklis, leela smeeschana.

Winnu festdeenu mehš ar sawu gaspaschu
kambari fehsham. Zē zeema=seewa itt nobih-
jusees pee lohgu nahk. *Es* teizu: kam tu par
lohgu runnast, nahz eekschā! — *Uf* nē mihlais
Kungš, schi atteiz, isnahkat jelle ahra, tur tahdš
sweschš seewischkis, tam nelabbas dohmas.
Wanna kurwi nesš, un tur behrnš eekschā, to
winna gan schē kur gribb nolift. — *Mehs* tik-
kai driht ahra! Preekshnamā atrohnahš pa-
wezziga seewa, mehš pehz ta bebrna kurwi skat-
tamees, bet schi gohdu dohd ar dauds deenereem,
effoht winnai ismahziti funnischī, kas pehz pi-
jobles danzo, woi nedohsim winnai ko nopelniht,
buhshoht ar meeru, zif mehš dohsim. *Es* sme-
dams iseemu ahra pee tahš nobihjuschas seewas,
to apmeerinaht. Zē rohnahš treijas kohpā ar
wisseem behrneem. Ko juhs baidatees, fakkū
es, tai seewai irr diwi funni kurwi. — *Nu* sahē
seewas brihnotees, un isteiz, ka no Kunga lau-
feem nahkuschas, tē us zellu gaddijees tas sweschš
seewischkis ar to kurwi, un arweenu pehz win-
nahm skattijees. Pa brihsham kas kungstejis
tur eekschā, schi ar rohku arweenu to apluffi-
najusi. Tahš peegahjuschas prassijuschas, kah-
da schi effoht, un lai rahdoht winneem, kas tai
kurwi, bet schi neko neatbildejusi, un prohjam
bewusees. Tad winnu padšinnuschī lihds mannu
muischu.

Pa tam laikam ta funnu mahte atkal isteiz
mammai wahzufamei, kahdas isbailes winnai
us zellu bijuschas, ka trihs seewas jaw gribbe-
juschas winnai uskrist un arweenu runnajuschas
fawā starpā. *Wanna* effoht Pruhfene, un wal-
lodu nesaprohtoht, un knappi spehjusti lihds schei-
jenes attapt, jo tahš trihs seewas arweenu pak-
kal dšinnuschees. *Nu* atkal tai bija ko isteikt! —
Tā mehš us weenu brihdi peeredsejam leelu bai-
deklī, un loelu smeeschanu.

Stahsti no Kreewu=tautas un walsts.

Z e t t o r t a n o d a l l a.

Widduweju=laifu stahsti.

No leela Jhwana lihds Romanowa=zilts waldischanai.

No 1462 lihds 1613.

151 gaddi.

(Stattees Nr. 41.)

Wassils, leela Jhwana dehls, pirmš
gaddš nelaimi redseja, jo Tatari atkal kahjās,
Kreewu rohbeschšs eelaufehš un semmi pohstija.
Gan Kreewi diwi leelšs pufkšs teem pretti gabje,
bet paspehleja, tapehz 1507 bija meers jaluhds.
Zittās pufšs Wassils sawu walsti plattaku dar-
rija, no Leischu walsts dāschu gabbalu norau-
dams, Mefkawu pagallam nospeesdams, no
kurrenes, tā kā tehws, baggatus kuptschus Mos-
kawā nowedde, un Emolensku, kas tobrihd
lohti stiprs pilfats bij, Pohleem atneemdams.
Schē wajjaga peeminneht, ka Pohli un Tatari
arween labbi draugi bij, kad tikkai Kreeweem
warreja peecluht, un tapehz scheem bij gruhri,
diwi eenaidneekus reisē no sewim atkaut. Tatari
arri wehl weenu lahgu preeksch Moskawu nahze
un Wassilam bija jamuht, toimehr winnu pilfatu
rohkā nedabbuja, jo Kreewi teem meslu sohlija
un tad tee atkahpehs. Bet nu Wassils zeetas
pillis teem pretti buhweja, un pehz pahr Ka-
fanu atkal wirfrohku paturreja. Sohlihts mes-
lis netappe dohts. Wassils nomirre 1533;
28 gaddus walbijis, 55 gaddus wezs. *Up-*
paksch winna Kreewu=walsts gan leelaks palifte,
bet spehkā dauds ne auge.

Dhtrais Jhwans, Wassila dehls bija
trihs gaddus wezs, kad tehws tam mirre. *Win-*
na weetā peezus gaddus apkahrt, waldira gudra
mahte, Eleene wahrda, jo ta ar meera=sa-
derreschanahm sinajaja walsts=labnamu apkohpt,
bet pehz winnas mirschanas sahze Kreewu=ba-
jahri, jeb dischi Kungi dāschadi pohfitees, un
itt leelu nemeeru zelt. Jhwans to ilgi nezecte;
bet tik ko 14 gaddus wezs tappis, pats walbi-
schanu usnehme. *Wunsch* dumpineekus pee nah-
wes sohdiya, un zaur to driht wiffus leelmuttus
apluffinaja, pehz liffahs 1547 frohnetees un
ne wairs par Leelkungu, bet no schi laika par

Zaru (tas irr: Rehnim) sauktees. Tahds wihrs jau tuhliht derwe nomanniht, ka nekam ne padohschotees, un pateesi Zhwans 37 gaddus faru zepteri ar warrenu rohku walfaja. Schinn laika tas neweenâ gaddâ pilnu meeru neredseja, jo winnam ar Tatareem, Sweedeem, Pohleem un Widsemmes brunnineekeem muhschigi karri bij jaturr. Tè sameerinajahs, tè atkal fakawahs, bet Zhwans gan drihs arween par uswarretaju palikke. Leelaka uswinneschana tam bij prett T a t a r e e m. Schee reisu reisahm karru zehle, un Kreewu rohbeschus aplaupija; tas patš Kasana-Kahns, kas jau Kreewu pawalstneeks bij, arweenu ween nemeru turreja, bet gallâ Zhwans 1552 Kasanu warrâ panehme, diwi gaddus pehz arri Ustrakanu, un no schi laika Kreeweem pee Kaspijas-jubras leela semnes-teefa peekriht un ta warren leela Wolga-uppe wissai peederr. Arri prett Perseru rohbescheem Zhwans jau ar faru spehku kneedse. Daschas itt sweschadas tantas, ka Tscheremissi, Tschuwaschi, un paschi Baschfibri — fo mulki Latweeschi Sumpohrus fauz, Kreewus par Rungeem usnehme; fur zittahrt Mahmuda-tizzibas Deewa nammi stahweja, tur lifke Zhwans kristigas basnižas zelt; bet tomehr tee Krimfski Tatari, pee melnas jubras mahjodami, wehl netappe pahrspehti. Tee tahdi laupitaji palikke, ka bijuschi un 1571 paschu Moskawu atkal eededsinaja, kaut winni daudfreis un itim stipri bij adsihiti tappuschchi. Zits Tataru-Kahns, Jedigers, Sibirijas puffed waldija. Tas tappe ta pasemmohts, ka tam bija mesli jadohd, un arri teiju tahlumâ Zhwana laika Kreewu spehks saknes dabbuja. Kasaki tannis semnes gabbalds, fo Urajiine fauz un pee Don-uppes, fur taggad wehl mahjo, bija jau labbi eetaiskuschees un 1568 faru pilfatu Tscherkasku buhwejuschi; tee Kreeweem arri paligâ gabje prett Tatareem; brihscham tee atkal us faru paschu rohku laupija un nedarbus darrija. Nu weenreis Zars Zhwans bij farus pulkus prett teem suhtijis un weens Kasaku wirsneeks, jeb Utamans, Zermaks wahrda, Timoteja dehs, no Kreeweem mukdams glabbajahs. Tam bij 6000 Kasaki

libds, un ar scheem winsch us rihta-puffi no-gahje, fur Sibirija irr. Tè jaunus tantas, jaunus semmes atraddis, winsch ar saweem Kasakeem, kam jau schaujami ribki un pulweris bij, tahs semmes nabbadsinus, kas schahweeni wehl nebijdsirdejuschi, drihsuswarreja, un 1578 Zaram rakstija, ka wissu to semmi winnam essohd par labbu panehmis, ja tam peedohschohd. Kalabbne? Zhwans wehl zittus karra wihrus turp nosuhtija, un tahdâ wihsê eefahze to leelu plaschu Sibiriju ar Kreewu walsti saweenohd. Zermaks pehz wehl tahlaki gabjis Wagai uppi faru gallu dabbuja. — Ar Pohleem un Sweedeem bija karru deewsgan; weenâ gaddâ Kreewi, zittu lahgu Pohli uswinneja, un dauds meeri derreti tappe, kas ilgi nepastahweja. Kad Kreewi 1556 Wihburgu bija Sweedeem atzehmuschi, tad winnu legeri warreja wihru par desmits, un meitu par peezpadesmiteem kopeiskeem pirkt. Ar Widsemneekeem tas 50 gaddu-meers, fo Plettenbergis bija derreis, beidschš, un nu tappe Widsemme neschehligi no Kreeweem pohsiita un istukschota. Tee wissus pilfatus, wiffas pillis weenu pehz ohtru panehme, bes Rihgas un Rehwaes, un 1560 beidsohd leela kauschanâ pee Ermes brunnineeku spehku pagalinaja. Tad nodewe Gottarts Kettler Widsemmi Pohlu-Rehninam, un par Kursemmes leelungu palikke, un gandrihs ar Widsemmi zittadi notikke. Kreewi nespehje tur turretees; gan Zhwans faru snotu Magnus wahrda, Piltenes leelungu, par Widsemmes kehniu zehle 1570, bet arri schis neturrejahs, Pohli uswinneja, nabbags Magnus teem padewahs un wissa Widsemme no ta laika, 1580, Pohleem palikke. Tapatt arri ar Sweedeem gaddu precksch winna nahwes triju gaddu meeru derreja.

(Turpmat walraf.)

Teesas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffas Gohdibas, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu walstis u. t. j. pr., tohp no Suhres pagasta teefas wissi parradudeweji ta nomirruscha landses Mahzitaja muishas samneeka Dschelste Walt, par kurra atlikuschahm mantahm, dehl parradu atkhdnsinachanas, zaur schis deenas

spreedumu Konkurse nolikta — zaur scheem raksteem aizinati, pee saudeschanas sawas teefas, eeksch diwju mehneschu starpas no appatschraflitas deenas, un wiffwehlaflais lihds to 8tu Dezembera f. g. kursch par to weenigu un ieslehdsumu terminu nolikts, ar sawahn prassischanaahm un winnu peerahschanaahm, woi paschi, jeb zaur weetreefeem, fur tahdi wehleti, scheitan peeteiktees un to tablaku teefas spreedumu uogaidiht. To buhs wehrâ nemt!

Suhres pagasta teefa tanni 4tâ Dktobera 1828. 3
(L. S. W.) ††† Gaillekallu Janne, peefehdetais.
Fr. Grücke, pagasta teefas ffrihweris.

Wiffi tee, kas kahdas taisnas prassischanas pee to atlikkufschu mantu ta Krohnamuichas Punderu Wag-gara Jaunsemju Mikkela dohnta turreht, tohp no Prawines pagasta teefas scheitan usajinami, wiffweh-laki, eeksch diwju mehneschu starpu no schihs deenas, prohtams lihds 22tru Novembera mehnescha dreenu schi gadda, pee schihs teefas atsaulkees, jo pehz nolikta laika, wairs ne weens taps peenemts, un winnam muhschiga flussu zeeschana uslikta.

Prawines pagasta teefa tai 22trâ Septempera meh-nescha deenâ 1828 gadda. I
††† Selle Lehrum, pagasta wezzakais.
(Nr. 328.) Fr. C. Salpius, pagasta teefas ffrihweris.

Eeksch Krohna Wirzawas fainneeka Zahlu rohbe-scha, ne tabli no Rohnta irraid weena muzze filku at-rasta! Tas, kam schi muzza filku peederr, tohp zaur scho usprasshts, few dehl winnas eeksch laiku no 6 ned=delahm pee appatsch raklitas pagasta teefas peeteik-tees, jeb sagaidiht, kas winna Wirzawas nabbagu naummam par labbu nodohts taps.

Krohna Wirzawas pagasta teefa tanni gtâ Dkto-bera 1828. 2

Gindul, pagasta wezzakais.
(Nr. 353.) Fr. Henko, pagasta teefas ffrihweris.

Kad schihs basnizas dseedatais Mahrtn Freimann, ka arridsan winna gaspascha Sapp Lihse ihfâ laifâ weens pehz ohtra nomirruschi, tad tas no Sasmalkes pagasta teefas scheit tohp sinnamâs darrihts, lai winnu mantineeki wiffwehlaflai feschu neddelu starpâ, prohti lihds 22tru Nowembera schi gadda sawu teefu pee schihs pagasta teefas mekle, jo pehz laika neweens ar sawahn prassischanaahm ne taps wairs peenemts un klaushts. To buhs wehrâ nemt!

Sasmalkes 10tâ Dktobera 1828. 3
Jannis Rehpolt, pagasta wezzakais.
(Nr. 317.) H. Pauly, pagasta teefas ffrihweris.

Naudas, labbibas un prezzu tirus us plazzi. Rihgê tanni 22trâ Dktobera 1828.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Rp.		Rb.	Rp.
3 rubli 72 $\frac{3}{4}$ fap. papihru naudas geldeja	1	—	1 pohds fannepu tappe makshts ar	1	—
5 — papihru naudas	1	34	1 — linnu labbakas surtes — —	1	50
1 jauns dahlderis	1	32	1 — flittakas surtes — —	1	—
1 puhrs rudsu tappe makshts ar	1	20	1 — tabaka	—	80
1 — kweeschu	2	40	1 — dseltes	—	70
1 — meeschu	—	90	1 — fweesta	2	—
1 — meeschu = putrainnu — —	1	30	1 muzza filku, preeschu muzzâ — —	5	—
1 — ansu	—	70	1 — — wihschnu muzzâ — —	5	25
1 — kweeschu = miltu	3	50	1 — farkanas sahlâ	7	—
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	75	1 — rupjas leddainas sahlâ — —	5	—
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	5	1 — rupjas baltas sahlâ — —	4	75
1 — firnu	1	30	1 — smalkas sahlâ	4	25
1 — linnu = sehklas	3	—			
1 — fannepu = sehklas	—	85	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
1 — kimmennu	1	50	warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ		
			maksâ.		

It zu drucken erlaubt.

Zur Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.